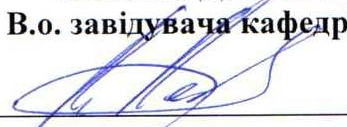

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центальноукраїнський державний
університет імені Володимира Винниченка**

Факультет математики, природничих наук та технологій
Кафедра менеджменту та підприємництва

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафедри**

 О.М. Левченко

« 15 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 14 РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: _____

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: _____
051 Економіка
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма _____
Економічна безпека
(назва)

Форма навчання _____
денна
(денна, заочна,)

Робоча програма навчальної дисципліни Регіональна економіка
(назва навчальної дисципліни)
розроблена на основі освітньо-професійної програми Економічна безпека,
(назва ОПП)
навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня першого
(бакалаврського) за спеціальністю 051 Економіка
(шифр і назва спеціальності)

Розробники: Буткевич О.В. доцент менеджменту та підприємництва, кандидат економічних наук, доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри Менеджменту та підприємництва

Протокол від «15» Серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри д.екон. н., професор

(підпис)

Левченко О.М.
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «**Регіональна економіка**» для студентів спеціальності 051 Економіка за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2024.

© Буткевич О.В., 2024 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка, 2024 рік

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність/напрямок, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне науково- дослідне завдання не передбачено	Спеціальність/напрямок: 051 Економіка (шифр і назва)	Рік підготовки	
		2-й	
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год самостійної роботи студента – 3 год.	Освітня програма Економічна безпека	18 год.	
		Практичні, семінарські	
	Перший рівень вищої освіти: (бакалаврський)	16 год.	
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		56 год.	
		Консультації:	
		-год.	- год
		Вид контролю:	
		залік	

1.2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Регіональна економіка» набуває особливого значення у зв'язку з необхідністю посилення регіонального підходу до регулювання народного господарства, управління соціально-економічним розвитком територій, забезпечення освоєння природних, виробничих і людських ресурсів регіонів.

Курс «Регіональна економіка» передбачає вивчення основних законів і категорій процесів, що відбуваються в економічному житті суспільства, насамперед в процесі існування і розвитку регіонів. В дисципліні висвітлюються методи та інструменти вивчення цих явищ, способи та засоби вирішення економічних проблем і колізій, що виникають в процесі реалізації регіональної економічної політики. Значну увагу приділено теоретичним аспектам регіональної економіки, екологічним проблемам та аналізу господарського комплексу України та її регіонів.

Мета курсу: формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки, а також екологічних знань, мислення та свідомості економістів.

Завдання вивчення курсу: засвоєння теорії регіональної економіки і регіонального розвитку, наукових засад регіональної економічної політики; оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її регіонів; об'єктивну необхідність раціонального та ефективного використання природних, науково-виробничих, людських ресурсів регіонів країни; засвоєння принципів раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, понять про екологічний моніторинг, екологічні нормативи і стандарти.

Предмет курсу: господарський комплекс України та її регіонів.

Курс «Регіональна економіка» враховує сукупність ресурсних економічних інституційних та соціальних чинників, що визначають відмінні риси територіальної організації продуктивних сил України.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер Viber. А також необхідно володіти навичками з використання текстового редактора MS Word, табличного редактора Excel, редактора зі створення презентацій Power Point.

- У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

загальні	Спеціальні
<ul style="list-style-type: none">• Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. (ЗК8).	<ul style="list-style-type: none">• Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.(СК1).• Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури,

	<p>обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. (СК5).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин. (СК8).
--	--

1.2.

1.2. Очікувані програмні результати навчання:

- **ПРН3.** Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.
- **ПРН4.** Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
- **ПРН9.** Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- **ПРН11.** Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
- **ПРН17.** Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- економічні закони та категорії, що пов'язані з розміщенням продуктивних сил і регіональною економікою та екологією;
- основні ознаки сучасної ринкової економіки та особливості регіонального розміщення продуктивних сил;
- умови переходу України до ринкової системи господарювання;
- сучасний стан української та світової економіки та перспективи структурних зрушень в економіці України;
- галузеву та територіальну структуру народного господарства та методи обґрунтування розміщення виробництва та інвестицій.

вміти:

- проаналізувати економічну ситуацію в країні;
- охарактеризувати економічні закони та категорії, що пов'язані розміщення продуктивних сил;
- використовувати досвід розвинених країн згідно особливостей регіонального розвитку продуктивних сил в Україні;
- визначати динамікою обсягів виробництва по головним галузям та товарним групам;
- аналізувати обсяги виробництва по головним галузям та товарним групам;
- оцінювати ефективність маркетингових програм та програм організації й управління ділових відносин;
- визначати межі найбільш ефективного державного втручання розміщення продуктивних сил на регіональному рівня;
- створювати загальну модель міжгалузевих та територіальних зв'язків для окремої галузі чи товарної групи;
- аналізувати фактори розташування окремого виробництва чи прийняття інвестиційного рішення.

Отримані знання важливі в становленні сучасного економічного мислення майбутніх фахівців, розумінні ними стратегії економічного розвитку України, пояснення процесів, що в ній відбувається.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Предмет, мета і завдання дисципліни

Основні категорії та поняття регіональної економіки.

Предмет, об'єкт і місце курсу в системі наукових дисциплін.

Завдання курсу в сучасних умовах.

Теорії регіональної економіки.

Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів

Закономірності розміщення продуктивних сил.

Принципи розміщення продуктивних сил.

Формування поняття “фактори розміщення продуктивних сил”. Аналіз тенденцій розвитку основних факторів розміщення продуктивних сил.

Основні напрями формування та удосконалення територіальної організації виробництва

Тема 3. Економічне районування та територіальна організація господарства

Суть економічного районування.

Фактори, принципи і критерії процесу районування.

Економічний район, його головні ознаки, районоутворюючі фактори. Типи економічних районів.

Особливості районування та сучасна мережа економічних районів.

Вдосконалення територіальної організації і структури народного господарства.

Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці

Територіальний поділ праці як головна умова спеціалізації регіонів.

Спеціалізація регіонів та методики її оцінки.

Найважливіші конкурентні позиції у взаємодії регіонів.

Експертна оцінка конкурентних позицій регіонів.

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики

Сутність, цілі та завдання регіональної економічної політики.

Об'єкти і суб'єкти державної регіональної політики.

Концепція державної регіональної політики в Україні.

Актуальні проблеми регіональної політики України.

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики

Поняття і сутність механізму реалізації державної регіональної економічної політики.

Система органів державного управління в регіоні. Основні важелі та ключові елементи механізму реалізації регіональної економічної політики.

Планування та прогнозування у регіональній політиці.

Спеціальні (вільні) економічні зони.

Міжрегіональне і прикордонне співробітництво.

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура та трансформація в ринкових умовах

Економіка України як єдиний народногосподарський комплекс, його структура.

Регіональні особливості галузевої структури економіки:

Паливно-енергетична промисловість
Металургійна промисловість
Машинобудівна промисловість
Хімічна та будівельна промисловість
Агропромисловий комплекс
Легка промисловість
Транспортна система і зв'язок
Соціальна інфраструктура

Сучасний стан національної економіки. Реструктуризація регіональної економіки в умовах ринку.

Тема 8. Природний та трудовий потенціал України

Природний потенціал.

- 1.1. Географічне положення, рельєф та клімат.
- 1.2. Водні та земельні ресурси.
- 1.3. Мінеральні ресурси.
- 1.4. Рекреаційні ресурси.

Трудовий потенціал.

- 2.1. Населення і трудовий потенціал України.
- 2.2. Чисельність і розміщення населення.
- 2.3. Особливості формування та розселення населення. Міграційні процеси.
- 2.4. Державна політика зайнятості працездатного населення.

Виробничий і науково-технічний потенціал

Тема 9. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення

Міжгалузеві комплекси, їх сутність, структура та значення.

Процеси інтеграції та підвищення ролі регіонів.

Динаміка та ефективність структурної трансформації економіки.

Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем

Методологічні основи і сутність регіональної економіки.

Економічна система регіону як ланка єдиного господарського комплексу.

Територіальна диференціація регіонів за рівнем розвитку продуктивних сил.

Проблеми і напрями соціально-економічного розвитку регіонів.

Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку

Економіка Донецького регіону.

Економіка Придніпровського регіону.

Економіка Східного регіону.

Економіка Центрального регіону.

Економіка Поліського регіону.

Економіка Подільського регіону.

Економіка Карпатського регіону.

Економіка Причорноморського регіону.

Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури

Об'єктивні передумови розширення зовнішньоекономічних зв'язків.
Основні форми зовнішньоекономічних зв'язків.
Географія зовнішньоекономічних зв'язків України.
Глобалізація регіонального співробітництва.

Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил

Природно-ресурсні фактори розвитку продуктивних сил.
Паливно-енергетичні фактори розвитку продуктивних сил.
Водний фактори розвитку продуктивних сил.
Трудоресурсний фактори розвитку продуктивних сил.
Споживчий фактори розвитку продуктивних сил.
Транспортний фактори розвитку продуктивних сил.
Науково-технічний фактори розвитку продуктивних сил.
Фактор ринкової кон'юнктури розвитку продуктивних сил.
Фактор історико-географічного положення розвитку продуктивних сил.
Екологічний фактор розвитку продуктивних сил.

МОДУЛЬ 2.

Тема 1. Наукові засади раціонального природокористування

Еволюція економічних принципів природокористування
Еколого-економічні засади раціонального природокористування
Проблеми раціонального природокористування, ресурсозбереження.
Перспективні напрями раціонального природокористування. Економічне стимулювання природоохоронної діяльності підприємств.

Тема 2. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації

Стан та правові аспекти охорони навколишнього природного середовища.
Види моніторингу.
Організація служб охорони навколишнього природного середовища і система екологічної інформації

Тема 3. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища

Економічний механізм управління природоохоронною діяльністю.
Економічний механізм охорони навколишнього природного середовища.
Екологічна оцінка господарської діяльності як інструмент екополітики.
Державна екологічна експертиза в Україні. Поняття про екологічний аудит, менеджмент та маркетинг.

Тема 4. Економічна і соціальна ефективність природоохоронної діяльності

Ресурсозбереження як чинник підвищення ефективності суспільного виробництва. Збалансоване використання і відновлення природних ресурсів.
Державна програма охорони навколишнього природного середовища.
Стратегічні напрями розвитку галузей народного господарства та забезпечення охорони природно-ресурсного потенціалу.
Екологічні ризики та управління ними.

Тема 5. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища

Теоретичні основи міжнародного співробітництва в галузі охорони довкілля

Оцінка сучасної екологічної ситуації у світі

Участь України у міжнародному співробітництві в галузі охорони довкілля

Міжнародні екологічні організації та світовий досвід охорони довкілля.

Основні напрями міжнародної економічного співробітництва в галузі екології.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	У тому числі					усього	у тому числі				
		л	П	Лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни	4	1				3	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Економічне районування та територіальні організація господарства	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.	4	1	1			2	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	4	1	1			2	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Природний та трудовресурсний потенціал України	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Міжгалузеві і господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально – економічних систем	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в Європейські та інші світові структури	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 1	62	13	12			37	-	-	-	-	-	-

Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування	5	1	1			3	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації	6	1	1			4	-	-	-	-	-	-
Тема 16. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища	6	1	1			4	-	-	-	-	-	-
Тема 17. Економічна та соціальна ефективність природоохоронної діяльності	6	1	1			4	-	-	-	-	-	-
Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища	5	1				4	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2.	28	5	4			19	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	18	16			56	-	-	-	-	-	-

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

Модуль 1.		
1.	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни	1
2.	Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	1
3.	Тема 3. Економічне районування та територіальні організація господарства	1
4.	Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.	1
5.	Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	1
6.	Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	1
7.	Тема 7. Господарський комплекс України , його структура і трансформація в ринкових умовах	1
8.	Тема 8. Природний та трудовресурсний потенціал України	1
9.	Тема 9. Міжгалузеві і господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	1
10.	Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально – економічних систем	1
11.	Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	1
12.	Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в Європейські та інші світові структури	1
13.	Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил	1

Всього за модулем 1		13
Модуль 2.		
14	Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування	1
15	Тема 15. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації	1
16	Тема 16. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища	1
17	Тема 17. Економічна та соціальна ефективність природоохоронної діяльності	1
18	Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища	1
Всього за модулем 2		5
Всього годин		18

4.2 Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Теми практичних занять	К-сть годин
Модуль 1.		
1.	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни	
2.	Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	1
3.	Тема 3. Економічне районування та територіальні організація господарства	1
4.	Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.	1
5.	Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	1
6.	Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	1
7.	Тема 7. Господарський комплекс України , його структура і трансформація в ринкових умовах	1
8.	Тема 8. Природний та трудоворесурсний потенціал України	1
9.	Тема 9. Міжгалузеві і господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	1
10.	Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально – економічних систем	1
11.	Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	1
12.	Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в Європейські та інші світові структури	1
13.	Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил	
Всього за модулем 1		12

Модуль 2.		
14.	Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування	1
15.	Тема 15. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації	1
16.	Тема 16. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища	1
17.	Тема 17. Економічна та соціальна ефективність природоохоронної діяльності	1
18.	Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища	
Всього за модулем 2		4
Всього годин		16

4.3 Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені

4.4 Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Теми практичних занять	К-сть годин
Модуль 1.		
1.	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни	3
2.	Тема 2. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	3
3.	Тема 3. Економічне районування та територіальні організація господарства	3
4.	Тема 4. Регіон у системі територіального поділу праці.	2
5.	Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	2
6.	Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	3
7.	Тема 7. Господарський комплекс України , його структура і трансформація в ринкових умовах	3
8.	Тема 8. Природний та трудовресурсний потенціал України	3
9.	Тема 9. Міжгалузеві і господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	3
10.	Тема 10. Економіка України як єдність регіональних соціально – економічних систем	3
11.	Тема 11. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку	3
12.	Тема 12. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в Європейські та інші світові структури	3
13.	Тема 13. Фактори сталого розвитку продуктивних сил	3
Всього за модулем 1		12

Модуль 2.		
14.	Тема 14. Наукові засади раціонального природокористування	3
15.	Тема 15. Екологічний моніторинг і система екологічної інформації	4
16.	Тема 16. Економічний механізм природокористування та охорони навколишнього середовища	4
17.	Тема 17. Економічна та соціальна ефективність природоохоронної діяльності	4
18.	Тема 18. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища	4
Всього за модулем 2		19
Всього годин		56

4.5. Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені

4.6 Методи навчання

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Регіональна економіка» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проектний метод тощо). Це допомагає розвивати навички дослідження, збору та аналізу даних, а також міждисциплінарний підхід. Використання інтерактивних інструментів, дозволяє студентам краще засвоювати матеріал, отримуючи негайний зворотний зв'язок.

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

Лекції залишаються основним джерелом передачі теоретичних знань.

Використання мультимедійних презентацій, графіків, схем допомагають студентам візуалізувати процеси та явища.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: А) лекції; Б) практичні заняття В) самостійна робота студентів.

Лекції передбачають докладне викладення матеріалу. Комплекс лекцій являє собою цільну структуру, основу на взаємодії безпосередньо лекцій із самостійним опануванням матеріалу та перманентному зв'язку між викладачем та студентом

Практичні завдання виконуються кожним студентом індивідуально та враховують результати їх виконання.

Самостійна робота студента (СРС) включає роботу студентів над лекційним матеріалом, підготовку до поточного контролю, опрацювання питань, що винесені на самостійне вивчення, підготовку до практичних занять.

З метою допомоги студентам надаються консультації (індивідуальні або групові). Під час консультацій надаються рекомендації та роз'яснення складних для самостійного осмислення питань, вирішуються складні проблеми, які виникли при самостійному опрацюванні навчального матеріалу, при підготовці до практичного заняття, підсумкового заняття або перед екзаменом.

Одним із методів навчання є опрацювання наукових статей, що стосуються актуальних проблем забезпечення економічного розвитку регіонів та господарського комплексу України, природного і ресурсного потенціалу, тощо. Це допомагає студентам бути в курсі сучасних тенденцій у цій галузі.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- пізнавальні ігри (конкурси, вікторини, тощо);
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;

- стандартизовані тести;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацювати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань практичного заняття; результати тестування тощо.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному чи лекційному занятті відповідно до конкретних цілей теми. На всіх практичних заняттях застосовується об'єктивний контроль виконання самостійної роботи, теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою:

- **«відмінно»** – студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання під час аналізу практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок, вільно володіє державною мовою;

- **«добре»** – студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, аргументовано викладає його; вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставлені питання; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або допускає незначні помилки під час виконання практичного завдання та самостійно їх виправляє; вільно володіє державною мовою;

- **«задовільно»** – студент в основному опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, на достатньому рівні володіє державною мовою;

- **«незадовільно»** – студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає навчальний матеріал під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та допускає суттєві помилки при виконанні практичних завдань; відсутні мислення та сформованість практичних навичок.

Критерії оцінювання виконання *практичної роботи*

I. Початковий рівень (1-2 бали). Студент не опанував теоретичну частину теми, демонструє вміння виконувати частину практичної роботи і лише з допомогою викладача, порушує послідовність виконання роботи, не робить самостійно висновки за отриманими результатами.

II. Середній рівень (3 бали). Студент в основному опанував теоретичний матеріал, практичні завдання виконує за зразком або з допомогою викладача, результат роботи студента дає можливість зробити правильні висновки або їх частину, під час виконання роботи допущені помилки.

III. Достатній рівень (4 бали). Студент вільно володіє теоретичним матеріалом, самостійно виконує практичні завдання в повному обсязі з дотриманням необхідної послідовності. Правильно і самостійно робить висновок.

IV. Високий рівень (5 балів). Студент демонструє глибоку, змістовні теоретичні знання, виконує всі вимоги, передбачені для достатнього рівня, практичні завдання виконує самостійно, надає обґрунтовані висновки.

Підсумковий контроль.

Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни «Регіональна економіка» проводиться у формі *заліку*, згідно розкладу.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів: – поточного контролю, самостійної роботи та екзаменаційної оцінки.

Кінцевий результат обчислюється як сумарний бал від 60 до 100 балів (діє система накопичення балів).

У відомість обліку успішності заноситься накопичена сума балів під час семестрового контролю. Сумарна кількість балів заноситься у залікову книжку студента.

Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання здобувачем менше 60 балів (FX,F в кредитах ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання заліку для ліквідації академічної заборгованості.

4.8. Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти

Результати навчання, отримані здобувачами вищої освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної

освіти в порядку, визначеному законодавством та регламентовано ПОРЯДКОМ визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка, затвердженого вченою радою університету (протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.). (<https://shorturl.cusu.edu.ua/6h>).

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти Для заліку

Поточне тестування та самостійна робота																				Загальна сума балів		
Модуль 1														Модуль 2								
Теми														Теми								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	КР 1	Реферат (ОДЗ)	14	15	16	17	18		КР 1	Реферат (ОДЗ)
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	10	4	4	4	4	4	4	10	100

КР – Контрольна робота; ОДЗ – обов’язкове домашнє завдання.

T1, T2 ... T7 – теми розділів. За кожною темою здається тестовий контроль і перевіряється д/з.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	Зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

У процесі самостійного вивчення матеріалу студенти повинні засвоїти такі питання:

1. Порівняння предметів і методології “Регіональної економіки” і “РПС”.
2. Зв’язок “Регіональної економіки” з іншими дисциплінами.
3. Генезис теорій регіональної економіки. Сучасні теорії регіонального розвитку.
4. Українська школа регіональних економічних досліджень.

5. Вплив факторів РПС на формування економіки регіонів.
6. Закономірність зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів.
7. Форми розміщення продуктивних сил – пункт, центр, вузол, комплекс, район.
8. Показники ефективності спеціалізації території, коефіцієнти локалізації, виробництва продукції на душу населення, міжрайонної товарності.
9. Територіально-виробничі комплекси як прояв територіального поділу праці.
10. Вплив великих міст та основних форм територіальної організації виробництва на економіку регіону.
11. Види природних ресурсів. Регіональні особливості забезпечення України природними ресурсами.
12. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах.
13. Проблема ресурсозбереження в Україні. Екологічна ситуація в Україні та регіональні особливості.
14. Енергетична криза та шляхи її подолання. Роль ресурсозбереження у вирішенні проблем природокористування США, Канади, Японії та інших країн.
15. Концепції безплатності та невичерпності природних ресурсів, затратно-результатна концепція.
16. Регіональні особливості демографічної ситуації в Україні.
17. Національний склад населення. Регіональні особливості.
18. Основні виробничі фонди України. Стан та динаміка. Регіональна структура.
19. Науково-технічний потенціал України. Розміщення наукових закладів.
20. Вплив НТП на галузеву структуру народного господарства. Теорія довгих хвиль та технологічних укладів.
21. Основні розділи сучасної програми регіонального розвитку.
22. Поняття та оцінка сталого розвитку регіонів.
23. Класифікація та характеристика проблемних регіонів України.
24. Вільні економічні зони.
25. Регіональні диспропорції економіки України.
26. Слаборозвинені регіони України.
27. Світовий досвід регіонального врядування.
28. Місце України у світовому господарстві. Структура експорту та імпорту України.
29. Регіональна структура іноземних інвестицій в Україну.
30. Характеристика загального рівня соціально-економічного розвитку Поліського регіону.
31. Соціально-економічний потенціал Поліського регіону.
32. Агропромисловий комплекс Поліського регіону.
33. Машинобудування Поліського регіону.
34. Легка промисловість Поліського регіону.
35. Енергетична інфраструктура Поліського регіону.
36. Транспортна система Поліського регіону.
37. Розвиток виробничих зв'язків у Поліському регіоні.
38. Соціальна інфраструктура Поліського регіону.
39. Міжнародні природоохоронні організації та асоціації.

40. Екологічне виховання населення.
41. Вчення В. І. Вернадського про біосферу, ноосферу.
42. Визначення загальної економічної ефективності затрат на охорону навколишнього середовища.
43. Роль екологічної паспортизації підприємств у визначенні їхнього впливу на навколишнє середовище і в контролі за дотриманням природоохоронних норм і правил у процесі господарської діяльності.
44. Ресурси Світового океану.
45. Розвиток та види туризму в Україні: регіональні особливості.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна література

1. Алексєєв В. М., Липовська Н. А. Взаємовідносини держави та суспільства: навч. посіб. Дніпро: ГРАНІ, 2019. 172 с.
2. Булах Т. М., Іващенко О. А., Плахотнікова Л. О. Аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2019. № 1-2. С. 59-68. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/3719.24>
3. Гусєва О. Ю., Воскобоева О. В., Ромащенко О. С. Регіональна економіка: навчальний посібник. Київ : ДУТ, 2021. 120 с.
4. Завадських Г. М. Регіональна економіка: курс лекцій / Г.М. Завадських Мелітополь: Люкс, 2020. – 163 с.
5. Лишиленко В. І. Регіональна економіка: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. І. Лишиленко. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 384 с.
6. Мельникова В. І. Національна економіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 248 с.
7. Носова О. В. Національна економіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 512 с.
8. Регіональна економіка у схемах і таблицях: навчально-практичний посібник / Т. М. Серікова, Н. К. Гіковата, Г. М. Шумська ; за заг. ред. Т. М. Серікової. – Х. : Вид ХНЕУ, 2019. – 176 с.
9. Семенов В.Ф. Регіональна економіка: навч. посібн. / В. Ф. Семенов, Т. О. Проценко; за ред. В. Ф. Семенова. – К. : "МП Леся", 2019. – 708 с.
10. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Регіональна економіка: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 121с.
11. Соляр В.В.Регіональна економіка: тренінг курс: Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр галузі знань 05«Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» / В.В.Соляр, О.В. Анісімова . - Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. – 173с.
12. Ушакова Н. Г., Носова О. В., Носова Т. Ю., Кулініч О. А., Федоренко Н. М. Регіональна економіка: навч. посібник у структурно-логічних схемах та таблицях. Харків: Монографія, 2019. 233 с.

Допоміжна

1. Галушка З. І., Катаранчук Г. Г. Поведінка домашніх господарств України: моделі та особливості регулювання. Монографія. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2018. 190 с.
2. Економічні свободи для зміцнення соціально-економічного розвитку України в умовах глобальних трансформацій / Наук. ред. В. Юрчишин. Київ : Заповіт, 2020. 276 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_Economic_freedom.pdf.
3. Залюбовська С. С., Колупаєв Ю. Б., Мельничук І. О. Проблеми залучення інвестиційних ресурсів в економіку України. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №8. С. 26-30. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2018/8.pdf. 15
4. Ігнатенко Т. С., Пархоменко В. В., Тарасенко А. Г. Україна в сучасних інтеграційних процесах: передумови та проблеми. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2019. № 4. С. 83-91.
5. Кононова І. В. Розроблення стратегії розвитку національної економіки. Причорноморські економічні студії. 2018. Випуск 36. С. 60-65.
6. Кришень О. В. Теоретико-методологічні аспекти регіональної соціальної політики в період сучасних трансформацій: дис. ... канд. наук з держ. упр: 25.00.01. Дніпро, 2020. 241 с. Laffont, J-J. Public Economics, MIT Press, 2019.
10. Person, T., and G. Tabellini. Political Economics. Explaining Economic Polisi. MIT Press, 2020.
11. Бахмат, Н., Шевченко, Н., Опанасенко, Л., Саракун, Л., Кравчук, О., & Буткевич, О. (2024). Виклики державного управління в умовах розвитку штучного інтелекту. Взаємодія та перспектива, 14(3), 582-593. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11149634>
12. Бахмат, Н., Шевченко, Н., Опанасенко, Л., Саракун, Л., Кравчук, О., & Буткевич, О. (2024). Виклики державного управління в умовах розвитку штучного інтелекту. Взаємодія та перспектива, 14(3), 582-593. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11149634>
13. Буткевич Оксана Вікторівна. Специфічні та потенційні ризики для ринку праці України в умовах війни. «Наукові інновації та передові технології» № 9(37) 2024 (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка» 549

5.3 Інформаційні ресурси

1. www.intellect.org.ua – Мережа аналітичних центрів України
2. www.kmu.gov.ua – Урядовий портал
3. www.rada.gov.ua – Верховна Рада України (Закони України, Укази Президента, Постанови КМУ).
4. www.uara-csar.org.ua – Центр досліджень адміністративної реформи НАДУ
5. www.icps.kiev.ua - Міжнародний центр перспективних досліджень
6. www.gr.org.ua – Проекти регуляторних актів в Україні
7. www.IPAS.org.ua – Інститут аналізу політики та стратегій

8. www.center.gov.ua/storinki-gap/grupi-analizu-politiki.html - Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. Групи аналізу політики
9. Електронні бази даних
10. <http://learn.ztu.edu.ua/>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноту українському державному університеті імені Володимира Винниченка».

Примітки:

Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.

Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.

Формат бланка – А4 (210×297 мм).